

sopotlja

Uredništvo:
Jasmina Dlačić, Darko Mohar, Boris Rejec,
Zvonimir Stipetić, Vitomir Vitaz, Marjana
Mirković, Milan Grlica, Vasja Simonič
glasilo@bazovica.hr
Podpinjol 43, 51000 Rijeka

Izdajatelj:
Slovenski dom KPD Bazovica
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
slovenskidom@bazovica.hr
zanj: Jasmina Dlačić
www.bazovica.hr
www.facebook.com/KPDBazovica

Svet slovenske narodne manjšine Mesta Reka
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
vj.slo.nm.ri@gmail.com, zanj: Boris Rejec

Svet slovenske narodne manjšine PGŽ
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
vsimonic1@gmail.com
zanj: Vasja Simonič

Urednica:
Marjana Mirković
marjana.mirkovic@ri.t-com.hr
gsm: 091 593 6086

Lektorica: Jasmina Vajda Vrhunec
Oblikovanje, prelom in tehnično urejanje:
Vesna Rožman
Fotografija na naslovnici: Željko Stojanović
Karikatura: Bojan Grlica
Tisk: Tiskara Sušak
Glasilo izhaja trimesečno
Naklada je 1.500 izvodov

Glasilo finančno podpirajo:
Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence
v zamejstvu in po svetu
Primorsko-goranska županija
Mesto Reka
Svet za narodne manjšine Republike Hrvaške

iz vsebine

Uvodnik	3
Iz Zveze slovenskih društev na Hrvaškem	5
Iz društva	8
Iz pouka DPS	19
Literarni kotiček	20
Si-T	21
Pogled z onkraj Snežnika	22
Srečanja	23
Foto kotiček	24

Zveza slovenskih društev na Hrvaškem
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
zveza@slovinci.hr
za: Barbara Riman

Slovenski dom KPD Bazovica
tel.: 215 406, 324 321, faks: 334 977
slovenskidom@bazovica.hr
uradne ure:
torek 10.00–12.00, 18.00–20.00 in
četrtek: 10.00–12.00

Veleposlaništvo RS v RH
Alagovićeva 30, 10 000 Zagreb, RH
Veleposlanik: Gašper Dovžan
tel.: +385 1 63 11 000
faks: +385 1 46 80 387
el. pošta: vzg@gov.si
spletna stran: zagreb.veleposlanistvo.si

Državljanom RS je v nujnih primerih
zagotovljen kontakt z dežurnim diplomatom:
tel.: +385 98 462 666

Spomladanske mesece so letos obeležile manjšinske volitve, ki so še nadalje okrnile zastopanost in števi-
lo slovenskih svetov in predstavnikov, pač vse manj nas je, kopni pa tudi sicer skromno zanimanje za
sodelovanje na tem področju, ki ne obeta moči, niti ne vpliva na lokalno življenje. Spodbudne novice pa
prihajajo iz Zveze slovenskih društev na Hrvaškem (ZSDH), ki uspešno nadaljuje pobude za uveljavitev slo-
venskega jezika v šolah in vključitev učiteljskega kadra v pripravo učnih programov, z dobro zasnovanimi
projekti pa na razpisih pridobiva dodatna sredstva za svoje delovanje, namenjeno predvsem mladim. ZSDH
na aktualna vprašanja rojakov na Hrvaškem opozarja tudi na sejah pristojne parlamentarne komisije v Re-
publiki Sloveniji (RS), udeležuje pa se tudi srečanj s pobudami za krepitev čezmejnih stikov v gospodarstvu
in turizmu.

Rubrika Iz društva prinaša vrsto novic: o nastopu članov glasbene skupine Mimo ritma pri slovaški narodni
skupnosti na Reki, likovni razstavi Štefana Galiča in delavnicah na temo lesoreza, gostovanjih mešanega pev-
skega zbora (MePZ) KPD Bazovica v Vrtojbi in Šempasu ter v Pivki na pevski reviji Primorska poje, koncertnem
večeru te revije na Reki in nastopu folklorne skupine na šparglijadi v Škofijah. Med dogodki v organizaciji
društva posebej izstopa razstava z obiskom avtorjev, slovenske in hrvaške legende alpinizma, Stipeta Božića in
Vikija Grošlja, ki sta spet napolnila dvorano Hrvaškega kulturnega doma (HKD) na Sušaku. Vodja planinske
skupine (PS) Darko Mohar je svojo knjigo predstavil tudi v Baški, ki ima v njej posebno vlogo, Krk pa znova
predstavil množici planincev in zabeležil tudi vse druge izlete in dejavnosti PS. Za najmlajše so v društvu tudi
letos organizirali velikonočne delavnice, na katerih so se pripravili tudi za nastop ob materinskem dnevu.

Rubrika iz dopolnilnega pouka slovenščine (DPS) prinaša zapis o izletu v Planico, ki je prevzel učence, rubri-
ka Si-T pa napoveduje obnovo spominskega parka Kampor na otoku Rabu v spomin na žrtve zloglasnega
italijanskega fašističnega taborišča. Omenja tudi zadnjo sejo Sveta za narodne manjšine v tej sestavi. V svo-
ji kolurni Dragica Jaksetič tokrat med drugim prinaša zanimive predloge in ošvrkne pristojne za Brione, kjer
so določene lokacije skupaj z bogato umetniško dediščino še vedno zaprte za obiskovalce, rubrika Srečanja
pa predstavlja učiteljico slovenščine Lidijo Mugoša – Ivico, izjemno vedrega duha, ki z veliko dobre volje
poučuje več kot petdeset matuljskih osnovnošolcev.

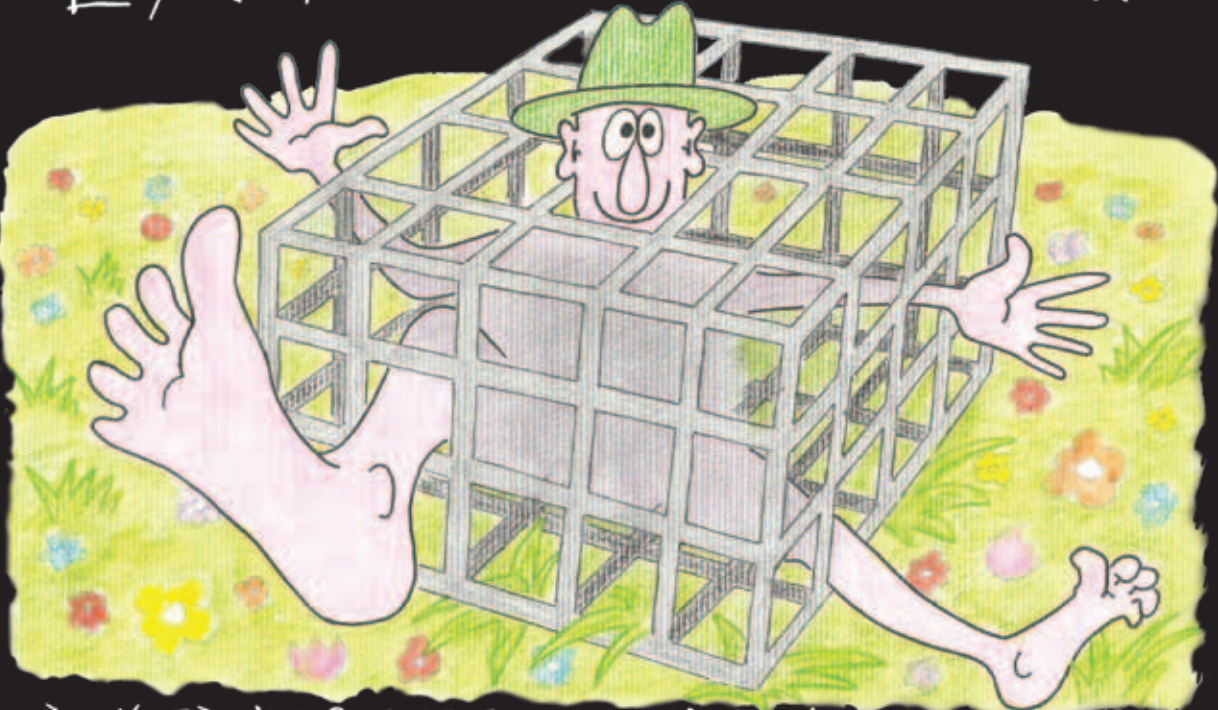
Kulturna sezona se skupaj s šolskim letom izteka, zato vam želimo prijetne poletne dni in nasvidenje jeseni!

Uredništvo

Foto: Željko
Stojanović

EGON: GLOBALIZEM IN TRANSHUMANIZEM...

DOKLER JE GLAVE, ROK IN NOG, NI STRAHU!

Manjšinske volitve

Slovenska manjšina v nov mandat z devetimi sveti in devetimi predstavniki

7. maja so bile volitve za svete in predstavnike narodnih manjšin na Hrvaškem, določeno obliko manjšinske samouprave na lokalni in regionalni ravni oziroma v županijah, mestih in občinah. Njihova dejavnost še po dvajsetih letih večinoma ni zaživela, imajo le svetovalno vlogo, ne pa moči ali dejanskega vpliva na odločanje v enotah lokalne ali regionalne samouprave. Te jim v vseh letih niso zagotovile prostorskih in kadrovskih ter finančnih pogojev za delovanje (sankcij pač ni), svetla izjema je Mesto Zagreb. Tudi zato ni zanimanja za kandidiranje in slovenska manjšina na teh volitvah doslej v nobenem mandatu ni v celoti izrabila vseh možnosti, ker preprosto ni bilo kandidatov.

Tudi letošnje volitve so potekale ob običajno slabem spremljanju medijev in nizki udeležbi. Podlaga zanje so bili rezultati popisa leta 2021, ki so pokazali velik upad večine manjšin, tudi slovenske, in posledično izgubo pravice do volitev svetov in predstavnikov v več enotah, med drugim tudi v dveh doslej delujočih svetih – v Splitu in tamkajšnji županiji, kjer bosta odslej le predstavnika. Izgubljena je tudi pravica do volitev za dosedanje manjšinske predstavnice v mestih Poreč, Karlovec, Varaždin in Osijek.

Izvoljenih je bilo skupno devet svetov: trije na županijski ravni (Mesto Zagreb ter Primorsko-goranska in Istrska županija), štirje na mestni ravni (Reka, Čabar, Pulj in Umag) in dva na občinski ravni (Matulji, Cestica). V treh enotah imajo sveti manjše, a zadostno število članov, to so sveti v Umagu (13 od 15) ter občinah Cestica (6 od 10) in Matulji (9 od 10).

Predstavnikov (in namestnikov) je bilo skupno izvoljenih devet: šest na županijski ravni (Varaždinska, Karlovska, Zadrška, Šibeniško-kninska, Splitsko-dalmatinska in Osiješko-baranjska županija) in tri na mestni ravni (Samobor, Zadar in Split).

Tudi tokrat niso bile predlagane kandidature v vseh razpisanih enotah in volitve tako niso potekale za dvanajst svetov: za dva sveta na mestni ravni (Buje in Novigrad) in deset svetov na občinski ravni (Gornji Mihaljevec, Štrigova, Hum ob Sotli, Zagorska Sela, Bosiljevo, Kamanje, Žakanje, Brtonigla, Grožnjan in Oprtalj, kjer so bile prvič razpisane).

Prav tako ni bilo kandidatur za pet predstavnikov, in sicer za štiri na županijski ravni (Zagrebska, Dubrovaško-neretvanska, Medžimurska in Krapinsko-zagorska županija) in enega na mestni ravni v Opatiji, kjer pa je doslej več mandatov že delovala predstavnica.

Podlaga za volitve **svetov** je zadostno število pripadnikov določene manjšine v enoti lokalne ali regionalne samouprave oziroma 1,5 % ali več kot 200 na ravni občine (10 članov) ali mesta (15 članov) oziroma več kot 500 v županiji ali Mestu Zagreb (ki ima tudi ta status; 25-članski svet). V enotah, kjer je manjšina številčno manj zastopana, a če tam živi več kot 100 njenih pripadnikov, imajo te pravico do volitve **predstavnika**. Več: www.izbori.hr. ■ Marjana Mirković

Volišče za slovensko narodno manjšino je bilo v Prvi reški hrvaški gimnaziji, foto: Marjana Mirković

16. marec, Medžimurska županija, Mesto Čakovec

O novih možnostih sodelovanja z RS

Veleposlanik RS v RH Gašper Dovžan s sodelavci je skupaj s predsednico ZSDH Barbaro Riman obiskal Medžimursko županijo in Čakovec. Sešli so se z vodstvom županije in županom Matijo Posavcem ter s predstavniki mestnih oblasti v Čakovcu in regionalne razvojne agencije REDEA.

Beseda je tekla o dosedanjem sodelovanju na obmejnem območju in o možnostih, ki se po vstopu Hrvaške v šengen in prevzemu evra odpirajo na področju gospodarstva, turizma, prometa, transporta in izobraževanja. Izmenjali so tudi poglede na aktualna vprašanja na obeh straneh meje, vključno s poučevanjem slovenskega in hrvaškega jezika ter družbenega udejstvovanja Slovencev na Hrvaškem in Hrvatov v Sloveniji.

Udeležili so se tudi slovesnosti ob razglednem stolpu na Maderkinem bregu. Priredili so jo ob prestižni srebrni nagradi Zelena destinacija, ki je bila podeljena Medžimurju na letošnjem mednarodnem turističnem sejmu v Berlinu in bo okrepila turistične zmogljivosti širšega obmejnega območja. Več: Facebook stran veleposlaništva RS v RH ■ Marjana Mirković

S srečanja v županiji, foto: Facebook stran veleposlaništva

7. april, Ministrstvo za znanost in izobraževanje

Imenovana delovna skupina za kurikulum slovenskega jezika

Imenovane so delovne skupine za pripravo Osnutka predloga za kurikule učnih predmetov za pouk jezika in kulture narodnih manjšin v osnovnih in srednjih šolah RH po modelu C. Kot še en uspeh ZSDH in dobrega sodelovanja s pristojnim ministrstvom je naposled le imenovana tudi delovna skupina za pouk predmeta Slovenski jezik in kultura, ki v osnovnih in srednjih šolah na Hrvaškem poteka po modelu C. Delovno skupino, ki ima najmanj tri in največ sedem članov, sestavljajo poleg Ande Suvala iz Agencije za vzgojo in izobraževanje (AVI) RH še Miroslav Gradečak, Suzana Kariško, Simona Mahovič, Ksenija Klovár Lukarić in Vida Srdoč, ki poučujejo ali imajo izkušnje s poukom slovenščine po modelu C, ter dr. Barbara Riman, vodja INV Enote Reka, ustanove, med drugim pristojne za strokovno izobraževanje tega učiteljskega kadra na Hrvaškem. Delo vseh skupin koordinira Izabela Potnar Mijić iz AVI.

Delovna skupina bo pripravila omenjeno gradivo na podlagi Koordiniranega metodološkega pristopa za izdelavo kuriku-

Vida Srdoč, zakladnica izkušenj, foto: Marjana Mirković

larnih dokumentov in ga v skladu z opravljenim posvetovanjem dodatno izpopolnila oziroma nadgradila. Rok za izdelavo osnutka je osem mesecev po prvem sestanku skupine, njeno delo pa se zaključi z objavo ministrstva o sprejetju kurikula.

■ Marjana Mirković

13. april, Državni zbor (DZ) RS, Ljubljana

Seja komisije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu

Jasmina Dlačić,
osebni arhiv

Komisija DZ RS za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu je na četrto redno sejo uvrstila točko Spodbujanje sodelovanja, vračanja in priseljevanja Slovencev zunaj meja v RS.

Seje se je udeležila tudi podpredsednica ZSDH Jasmina Dlačić in ob tej priložnosti med drugim poudarila izjemen pomen teme tudi za pripadnike slovenske skupnosti na Hrvaškem. Ob tem je opozorila na nujnost sprejetja strategije, ki bi jasno opredeli-

la položaj slovenskih narodnih skupnosti v sosednjih državah RS in v tem okviru posebej strategijo za mlade. Kot primer dobre prakse, kako pritegniti mlade, je navedla večletni uspešen projekt Mreža Alpe Jadran (M. A. J.) in ključno vlogo Slovenske gospodarske zbornice iz Celovca.

Kot so sklenili na seji, bo komisija Vladi RS predlagala, da na podlagi strateškega načrta oblikuje ustrezne ukrepe in programe za izboljšanje pogojev vračanja Slovencev v RS, predvsem tistih, ki so se izselili iz ekonomskih oziroma kariernih razlogov, ter vzpostavitev enotne kontaktne informacijske točke, ki bi zagotavljala ustrezne informacije.

Pričakovati je, da bo v luči teh sklepov omenjena komisija v prihodnje pozornost posvetila tudi temi pridobivanja državljanstva RS in potomcem slovenskih korenin olajšala postopek, do sedaj poln nepotrebnih ovir. Več: www.dz-rs.si

■ Marjana Mirković

20. april, Dom na Vidmu, Ilirska Bistrica

Zeleni Kras in Primorsko-goranska županija (PGŽ), nove vezi po padcu meje

Turističnoinformacijski center (TIC) Ilirska Bistrica in Društvo turističnih novinarjev Slovenije (DTNS) sta z željo po vzpostavitvi enotnega čezmejnega turističnega območja kot prvi korak organizirala prvo poslovno borzo lokalnih ponudnikov, namenjeno območju od Postojne, Cerknice, Krasa, Brkinov in Ilirske Bistrice do Matuljev, Reke in Buj. Kot so med drugim zapisali na spletni strani DTNS (<https://turisticni-novinarji.si>), je TIC prepoznal potrebo po tesnejšem povezovanju ponudnikov z obeh strani meje, člani DTN pa v svojem delu prednostno namenjajo pozornost turistično manj znanim območjem z neizkoriščenimi možnostmi in se zavzemajo za tesnejše čezmejno sodelovanje nasploh. Po padcu meje med RS in RH se nove priložnosti odpirajo na več področjih, od kmetijstva in turizma do športa in kulture. DTNS bo pobudo za tesnejše čezmejno sodelovanje predvidoma predstavilo tudi na območju Podčetrška, Babnega Polja in Bele krajine.

Na dogodku v Ilirski Bistrici so se prvič uradno srečali ponudniki turističnih vsebin in storitev z obeh strani meje z agencijami, hotelirji, predstavniki občin, razvojnih agencij in zavodov za turizem. Predstavilo se je 36 ponudnikov s področja turističnih in gostinskih storitev, kmetijstva, športa in kulture, v okviru borze pa je bil organiziran tudi posvet z naslovom Povezani v prihodnost. Vodila ga je predsednica DTNS Marjana Grčman,

udeležila se ga je tudi podpredsednica ZSDH Jasmina Dlačić, na dogodku pa je bila navzoča tudi tajnica KPD Bazovica Sandra Grušenič. ■ Marjana Mirković

Zaveza sodelujočih, <https://turisticni-novinarji.si>

11. maj, Ministrstvo za znanost in izobraževanje RH

Uspešne prijave ZSDH na razpise ministrstva

ZSDH tudi v tem šolskem letu uspešno nadaljuje prijave na razpise ministrstva za znanost in izobraževanje RH, namenjene posebnim programom in učnim oblikam za pripadnike narodnih manjšin.

ZSDH so tako odobrena sredstva v skupnem znesku sedem tisoč evrov za pet projektov, prijavljenih na razpis za posebne programe slovenske narodne manjšine, in sicer za strokovno delavnico za učitelje slovenščine; prevod in tisk slovenske slikanice V naročju dobrega velikana avtorice Helene Janežič; Branje naglas – slovenski književniki v šolah na Hrvaškem; Slovenske urice v knjižnici; literarni natečaj Z domišljijo na potep.

V okviru razpisa za finančno podporo posebnim oblikam pouka v manjšinskih jezikih oziroma poletne šole je pristojno ministrstvo v tekočem šolskem letu namenilo podporo v skupnem znesku dobrih sto šestnajst tisoč evrov. Med desetimi prijavljenimi organizacijami je ministr-

stvo sredstva odobrilo tudi ZSDH, ki je znova prijavila projekt poletne šole na Platku, z odličnim odzivom prejšnja leta, in s katerim si med drugim prizadeva pridobiti mlajše generacije in tako uresničevati enega izmed svojih prednostnih ciljev. V ta namen bo za letošnje bivanje mladih na Platku ZSDH prejela slabih tri tisoč evrov. Več na spletni strani ministrstva <https://mzo.gov.hr>. ■ Marjana Mirković

Ministrstvo za znanost
in izobraževanje, foto:
<https://mzo.gov.hr>

11. maj, Filozofska fakulteta, Reka

Nov sedež INV Enote Reka

Direktorica Inštituta za narodnostna vprašanja (INV) v Ljubljani dr. Sonja Novak Lukanović in dekan reške filozofske fakultete dr. Aleksandar Mijatović sta podpisala aneks k sporazumu, sklenjenemu med tema ustanovama pred več kot desetimi leti na Reki.

Dogodka sta se med drugimi udeležila tudi veleposlanik RS v RH Gašper Dovžan in predsednica ZSDH, izredna profesorica na tej fakulteti in vodja INV Enote Reka dr. Barbara Riman. Kot piše na spletni strani INV (www.inv.si), aneks med drugim določa selitev sedeža INV, Enote Reka iz dosedanjih prostorov v KPD Bazovica na reško filozofsko fakulteto.

Veleposlanik se je ob tej priložnosti z omenjenim dekanom sešel tudi na predstavitvenem srečanju, kjer sta govorila o možnostih nadaljnjega sodelovanja in razvoja poučevanja slovenskega jezika, so med drugim zapisali na Facebook strani veleposlaništva RS v RH. Srečal se

je tudi z rektorico Univerze na Reki dr. Snježano Prijic Samaržija in se udeležil dogodka ob obeležitvi 25. obletnice reške filozofske fakultete. Skupaj s sodelavci se je sešel tudi z dekanom pedagoške fakultete dr. Darkom Lončaričem, s katerim sta si izmenjala mnenja glede poučevanja slovenskega jezika.

■ Marjana Mirković

Dr. Aleksandar
Mijatović in dr. Sonja
Novak – Lukanović ter
Gašper Dovžan in dr.
Barbara Riman, foto:
www.inv.si

27. februar, Slovenski dom KPD Bazovica

Stara trta, obrezovanje

Delovno in tudi veselo, arhiv KPD Bazovica

Potomka stare trte v vrtu Slovenskega doma lepo raste in je bila februarja strokovno obrezana. Zahvala velja Stanetu Kocutarju in Malečniškim bračem za delovni obisk, dobro opravljeno delo in odlično vzdušje, je ob novici med drugim zapisal:

9. marec, Slovaška hiša, Reka

Dan odprtih vrat

V okviru sodelovanja z reško podružnico Slovaške matice je na prireditvi Dan odprtih vrat tokrat nastopil duet glasbene skupine Mimo ritma KPD Bazovica. Navzoče je v imenu organizatorja pozdravila predsednica Slovaške matice na Reki Miroslava Gržinić, v kulturnem programu pa je nastopil tudi njihov ženski pevski zbor *Slovenka*, ki ga vodi Melita Bahnik.

Gostujoča člana KPD Bazovica, pevka Zdenka Kallan Verbanac in kitarist Ivan Harej – Harry, sta zapolnila osrednji del večera in tudi tokrat navdušila s svojim nastopom in repertoarjem, v katerega sta poleg glasbe 70. in 80. let prejšnjega stoletja vključila še vrsto drugih zimbelenih melodij.

Kot je na Facebook strani KPD Bazovica zapisala tajnica Sandra Grudenic, je *bilo vzdušje odlično, gostitelji vrhunski, vsi izredno prijazni in razigrani. Tudi iz našega društva nas je bilo kar nekaj, imeli smo se lepo. Veselimo se novega sodelovanja z društvi narodnih manjšin v PGŽ.* ■ Marjana Mirković

10. in 17. marec, Obalno planinsko društvo (PD) Koper

Občna zbori Obalnega PD in SPD Trst

Občni zbori društev so priložnost za pregled vsega opravljenega v preteklem letu, seznanitev z načrti društva in predvsem druženje s prijatelji. Besede, ki jih velja ponoviti. Enako kot v Ljubljani je tudi srečanje s prijatelji v Kopru in Trstu bilo enako prisrčno. Na oba zbora so prišli povabljeni predstavniki različnih planinskih društev in to je bila lepa priložnost za pravo načrtov o sodelovanju v naslednjem obdobju. V Kopru so zapeli še Hruški fantje, tako da je bil ta občni zbor tudi glasbeni dogodek.

V Kopru sva PS KPD Bazovica zastopala Lidija in Darko Mohar, v Trstu pa Nataša in Milan Grlica. ■ Darko Mohar

la rojena Mariborčanka in že več let članica vodstva KPD Bazovica Eva Ciglar ter trti zaželela srečno in uspešno rast v prihodnje.

Malečniški brači so uradni čuvaji stare trte, ki sicer domuje v Mariboru. Delujejo v okviru Moškega pevskega zbora (MoPZ) KD France Marolt iz Malečnika, spoznali smo jih tudi na nastopu v KPD Bazovica, in so tesno povezani s tradicijo najstarejše trte na svetu in s prireditvami v okviru Festivala stare trte. Predstavlja jo tudi nepogrešljivo stalnico pri ohranjanju etnološke in kulturne dediščine vinogradništva in vinarstva v lokalnem okolju in širše, pa tudi čez mejo. Več: <https://malecnik.si> ■ Marjana Mirković

Pesmi, plesa in veselja ni manjkalo, arhiv KPD Bazovica

Z občnega zbora SPD Trst, foto: Milan Grlica

21. marec – 20. april, Slovenski dom KPD Bazovica

Obstoj, razstava grafik Štefana Galiča

V sodelovanju z Galerijo-Muzejem Lendava (GML) je bila v KPD Bazovica odprta razstava grafik z naslovom *Obstoj* akademskega slikarja in grafika Štefana Galiča (1944–1997).

GML je ob tej priložnosti na kratko predstavil direktor Dubravko Baumgartner in izrazil zadovoljstvo nad sodelovanjem z reškim društvom. Nastanek GML v Lendavi, najvzhodnejšem slovenskem mestu in narodnostno mešanem okolju ob meji z Madžarsko in Hrvaško, sega v leto 1973. Dejavnost GML je usmerjena večkulturno, v zbiranje in obdelavo dediščine v celoti. Sedež ima v lendavskem gradu, kjer prirejajo tudi stalne razstave, občasno pa se pohvalijo še z velikimi imeni svetovne umetnosti, kot so med drugimi zadnja leta denimo Picasso, Dali, Vasarely in Chagall, kar privabi tudi množico turistov. Med galerijskimi zbirkami je od leta 2008 tudi Spominska soba Štefana Galiča, ki hrani njegove grafike, zlasti iz serij *Zapisi* (1984–1989) in *Fosili* (1989–1996), ter njegovo izjemno zbirko štiri tisoč metuljev iz najrazličnejših delov sveta – ti so bili umetnikov najdragocenejši vir navdiha. Posebej velja omeniti tudi zbirko umetnin, ki so nastale v okviru znane tradicionalne Mednarodne likovne kolonije – Lendava, pomembnega srečanja, ki je lani praznovalo uspešnih petdeset let delovanja, je še poudaril Dubravko Baumgartner.

Razstava v KPD Bazovica je bila postavljena v želji skozi reprezentativna dela

Attila Pismanjak, Arpad Galič, Tihana Karlović, Cirila Sever in Dubravko Baumgartner, foto: Istog Žorž

nazorno prikazati Galičev svet umetnosti od začetka pa vse do konca njegove ustvarjalne poti. Gre za enega vidnejših slovenskih grafikov zadnje tretjine prejšnjega stoletja, znanega predvsem po edinstvenem slogu svojih lesorezov, ki so mu prinesli širšo prepoznavnost in številne nagrade z velikih grafičnih razstav, je o umetniku med drugim povedal umetnostni zgodovinar in kustos GML Attila Pismanjak, tudi avtor besedila v lepo oblikovanem katalogu, ki ga je za to priložnost pripravila vodja slikarske skupine v KPD Bazovica Tihana Karlović. Odprtja razstave se je udeležil tudi umetnikov sin Arpad Galič, lastnik zasebne zbirke očetovih del.

Štefan Galič se je rodil in šolal v Lendavi, diplomiral leta 1965 na likovnem oddelku Pedagoške akademije v Ljubljani, med letoma 1967 in 1971 študiral na tamkajšnji Akademiji za likovno umetnost in se po študiju vrnil v rojstno Lendavo. Na svoji kratki, komaj četrto stoletja dolgi ustvarjalni poti je imel več kot šestdeset samostojnih razstav doma in na tujem ter je sodeloval na več skupinskih razstavah. Reška postavitev je vzbudila precej zanimanja, mogoče si jo je bilo ogledati mesec dni. Več o GML: www.gml.si. ■ Marjana Mirković

Delavnice lesoreza

Razstava Štefana Galiča je nastala na pobudo vodje likovne skupine KPD Bazovica Tihane Karlović, ki se je leta 2015 udeležila likovne kolonije LindArt v Lendavi in se takrat navdušila nad njegovimi lesorezi. V okviru te razstave in z željo, da s slovenskimi avtorji obogati reško likovno dogajanje, je pod njenim vodstvom potekalo več enodnevnih delavnic lesoreza: prva **30. marca** za dijakinje in dijake srednje tehnične gradbene šole na smeri dizajn notranje arhitekture – na njej je sodelovala tudi njihova profesorica likovne skupine predmetov Branka Merlacci, iz društva pa je na pomoč priskočila članica likovne skupine Vojka Smajla. **4. aprila** je sledila delavnica za študente reške akademije uporabnih umetnosti in pozneje za dijakke lesnoobdelovalske in strojne šole na Reki ter **19. aprila** po strokovnem vodenju po razstavi še delavnica lesoreza, namenjena tudi reškim manjšinskim društvom. Izbor ustvarjenih del bo na posebni razstavi postavljen na ogled. ■ Marjana Mirković

Prva delavnica lesoreza zanimiva za mlade, foto: Marjana Mirković

22. marec, Slovenski dom KPD Bazovica

Aktiv novinarjev

Skupina novinarjev
pred reškim
gledališčem, foto:
Marjana Mirković

Izletniki iz Slovenije si med obiskom Reke pogosto radi ogledajo sedež KPD Bazovica in se srečajo s predstavniki vodstva ter se seznaniijo z njegovim delovanjem.

Tokrat je društvo obiskalo več deset članov Aktiva upokojenih novinarjev, ki deluje v okviru Društva novinarjev Slovenije, skupaj s predsednico Sonjo Grizila. Sprejela sta jih podpredse-

dnik KPD Bazovica Zvonimir Stipetić in tajnica Sandra Gruđenić ter na kratko predstavila delovanje društva, urednica Sopotij pa se je ob tej priložnosti ozrla na položaj in organiziranost slovenske skupnosti na Hrvaškem, s poudarkom na Reki. Obiskovalci so pokazali precej zanimanja in postavili več vprašanj glede predstavljene tematike, ob koncu obiska pa so si ogledali še prostore Slovenskega doma in razstavo grafik Štefana Galića.

Sledila sta vodeni obisk Trsata in sprehod po mestu. Mnogi izmed njih so napovedali, da se bodo na Reko še vrnili, ker si želijo mesto in "slovenske sledi" v njem nekoliko podrobneje ogledati in spoznati. ■ Marjana Mirković

25. marec, Mladinski center Vrtojba

Na materinski dan s pesmijo in prijatelji

Oba zbora s pesmijo
sklenila lep večer,
Facebook stran MePZ
Ciril Silić

V okviru sodelovanja s pevskimi zbori in društvu iz Slovenije je MePZ KPD Bazovica na povabilo MePZ Ciril Silić nastopil na prireditvi ob materinskem dnevu, neformalnem prazniku, ki prihaja iz ZDA. Tam ga, kot navaja Wikipedia, praznujejo od leta 1910, in sicer 14. maja, v Evropi pa je bil sprva za ta dan določen 15. maj, a so ga pozneje prestavili na 25. marec, ko je tudi cerkveni praznik, Marijino oznanjenje.

Na prireditvi se je MePZ KPD Bazovica pod vodstvom Zorana Badjuka predstavil z bogatim programom: v prvem delu najprej

z Zdomcem Slavka Arbitra na glasbo Josipa Kaplana in zatem z repertoarjem slovenskih pesmi, v drugem pa z "reško" obarvanim izborom, pesmimi v hrvaščini in italijanščini. Program so obogatili tudi učenke 5. razreda podružnične OŠ Vrtojba z recitacijami poezije Jožeta Humarja, Toneta Pavčka in Ferija Lainščka, nastopil pa je tudi gostitelj, MePZ Ciril Silić, ki ga vodi Silvan Zavadlav. Več: www.cirilsilic.si.

Naj spomnimo, ta zbor je lani septembra gostoval na Reki in navdušil polno dvorano KPD Bazovica. Tudi tokrat sta zbora program sklenila skupaj, in sicer s Slovensko deželjo, pesem pa je odmevala tudi na poznejšem druženju, ki je okrepilo stike med pevskimi prijatelji in prineslo nove dogovore za prihodnje.

■ Marjana Mirković

2. april, OŠ Pivka

Primorska poje 2023: Naj gre pesem med ljudi!

MePZ KPD Bazovica že desetletja na reviji Primorska poje, arhiv društva

Letos je potekala že 54. revija Primorska poje, tokrat pod geslom Naj gre pesem med ljudi!. Na tem priljubljenem pevskem srečanju je v množici zborov sodeloval tudi MePZ KPD Bazovica z zborovodjo Zoranom Badjukom. Zapeli so pesmi Zdomca Slavka Arbitra na glasbo Josipa Kaplana, solo Dragica Rizman, za-

tem Del tebe Zlatana Marunića v priredbi Saše Matovina, solo Sonja Ogrinc, in ljudsko Mravla je v mlin pelala v priredbi Radovana Gobca. Občinstvo, zbrano v avli pivške OŠ, jih je nagradilo z močnim aplavzom.

V avli pivške OŠ so nastopili še MoPZ Ivan Laharnar - Šentviška planota iz Slapa ob Idriji z zborovodkinjo Tadejo Bičič, MoPZ Vinograd iz Vrtovina, ki ga vodi Katja Bajec Mihelj, ŽePZ Rože iz Nove Gorice z zborovodkinjo Andrejo Rustja, oktet Aljaž iz koprškega Sv. Antona, ki ga vodi Matej Lazar, in MePZ Motiv z zborovodjo Miranom Rustjo. ■ Marjana Mirković

11.–14. april, Slovenski dom KPD Bazovica

Velikonočne delavnice za otroke

Letošnje velikonočne delavnice v času šolskih počitnic so potekale štiri dni, program pa je z vodjo srečanja Andreo Šlosar tudi tokrat pomagala zasnovati tajnica KPD Bazovica Sandra Gruđenić, ki je pri oceni poteka delavnic med drugim poudarila izjemno zainteresiranost in odličen odziv otrok.

Sodelovalo je osemnajst od prijavljenih več kot dvajset otrok, od predšolskih do enajstletnikov, vsebina delavnic pa je bila namenjena likovni, bralni, glasbeni in športni dejavnosti ter igram: s slikanjem z akrilnimi barvami so okraševali platnene torbe in iz filca izdelovali košarice za pirhe, s pomočjo čebelice Bee Bot in z učiteljico Andreo Šlosar vstopili v svet pravljic o Zlatorogu in rezijanske Kako je Rusica (mravlja rdečka, op. ur.) pregnala babici Mujo Karotovo (podivjana pošast, op. ur.).

15. april, Škofije

Špargljada 2023

Naša FS se je z veseljem odzvala povabilu društva Dobra volja in predsednice Nasihe Cvajdik, da s svojim nastopom obogatimo program letošnje Špargljade v Škofijah. Prireditelj je potekala v središču mesta, v parku pred cerkvijo Škofije.

Že iz imena manifestacije izhaja, da Škofije in okolica praznujejo pomlad in ohranjajo tradicijo pobiranja špargljev. Mi kot plesalci tega dne seveda nismo bili ravno pripravljeni pobirati špargljev, no, uživati v njihovih specialitetah, to pa vsekakor ... Z dobrodoščilo in prijaznimi besedami je navzoče obiskovalce in nastopajoče nagovorila Nasiha Cvajdik. Naša folklorna skupina se je z nastopom na improviziranem odru predstavila z dvema plesoma, najprej s primorskim in zatem s prekmurskim spletom Marko skače, v naših prelepih nošah in ob spremljavi mladih glasbenikov na harmoniki, bajsu, buga-

V lepem vremenu so uživali med igranjem na dvorišču društva in vadili za nastop na prireditvi ob materinskem dnevu 13. maja.

V izvedbo delavnic so bile vključene tudi vzgojiteljice iz bližnjega dijaškega doma Kvarner ter mlade moči KPD Bazovica, srednješolci Michelle, Jura, Eva in Corina, ki so poskrbeli za čim več igre in zabave. Kot pravi učiteljica Andrea Šlosar, je na delavnicah, ki jih vodi, vedno veselo in zanimivo, posebej spodbudno pa je videti veliko otrok, ki jih redno obiskujejo in se v društvu Bazovica počutijo kot doma.

■ Andrea Šlosar, Marjana Mirković

Na delavnici
ustvarjalno in zabavno,
arhiv KPD Bazovica

riji in klarinetu. Nastopi v Sloveniji nas vedno zelo razveselijo. Zanimivo je, kako nas gostitelji vsakič pohvalijo in nam čestitajo za naše delovanje in skrb za ohranitev folklorne, jezika... To je poseben občutek, ki ga doživimo samo v deželi.

Na odru so se do štirih popoldne zvrstili še drugi nastopajoči, harmonikarji, moška klapa, otroška plesna skupina, pevci. Gostitelji so za vse pripravili veliko različnih jedi iz špargljev, vrsto slaščic itd. Uživali smo v bogati pogostitvi in dobrem vzdušju. Zadovoljni z nastopom in po prijetnem dnevu med obiskom Škofij smo se veseli vrnili domov. ■ Slavica Vuković Bačić

Folklorna skupina
obogatila program,
arhiv KPD Bazovica

21. april–6. maj, Slovenski dom KPD Bazovica

Josip Mušanović, razstava društva *Plavo svetlo*

Tanja Horvat, Mare Mušanović, Vitomir Vitaz in Iva Mušanović, foto: Marjana Mirković

Železničarsko slikarsko društvo *Plavo svetlo* se s svojimi razstavami že več let redno predstavlja tudi v prostorih KPD Bazovica. Tokrat so pripravili posebno razstavo v poklon spominu na svojega prezgodaj in tragično preminulega člana in mentorja Josipa Mušanovića (1952–2022), ki je leta 2008 ustanovil in tudi vodil reško podružnico tega društva ter za njene člane organiziral številne tečaje.

Za vse zainteresirane je bilo na odprtju premalo prostora, zbralo se je namreč več kot šestdeset obiskovalcev, večinoma članov društva *Plavo svetlo* in drugih, ki so tudi na ta način želeli izraziti spoštovanje in se pokloniti ustvarjalnosti in osebnosti Josipa Mušanovića. Navzoče je v imenu organizatorja pozdravil koordinator kulturnih dejavnosti v KPD Bazovica Vitomir Vitaz in ob tej priložnosti spomnil na večletno sodelovanje, ki vsakič lepo obogati tudi dejavnost društva. O likovnem opusu Josipa Mušanovića je spregovorila predsednica društva *Plavo svetlo* Tanja Horvat, tudi avtorica besedila v priložnostno izdanem katalogu. Dela Josipa Mušanovića, kot je med drugim zapisala,

ustvarjena v večjem formatu na temo železniških tirov in kretnic, so likovni kritiki pohvalili, enako kot tudi dela v visokem reliefu, kot so jadra v marmorju ali njegove izvedbe "morčiča" – vse to so teme, ki jih je rad slikal in ustvarjal, njegov likovni opus pa je z leti variiral in dozoreval. Z likovnim izobraževanjem in osebno vztrajnostjo je dosegal tudi kakovost, zato je na 36. srečanju likovnih ustvarjalcev Hrvaškega sabora kulture (HSK) leta 2020 za svoje delo z naslovom "Genski kod ali moje življenjske postaje" prejel posebno pohvalo za izvirno izvedbo.

O avtorju in razstavljenih delih je spregovorila tudi akademska grafičarka Iva Mušanović, sicer avtorjeva nečakinja in vodja likovnih tečajev v društvu *Plavo svetlo*. Vdovi Josipa Mušanovića Mare Mušanović je izročila srebrno diplomu HSK za umetnikovo 25-letno uspešno ljubiteljsko delovanje na likovnem področju. Tudi njene besede, enako kot besede Tanje Horvat, so bile izrečene precej čustveno, nič manj pa se dogodek ni dotaknil tudi večine obiskovalcev, marsikaterega tudi s solzami v očeh.

Program je s priložnostnim glasbenim nastopom lepo popestrila tričlanska reška glasbena skupina mladih Timido.

■ Marjana Mirković

22. april, Kulturni dom Šempas

Domovina je ljubezen, koncert

Skupni nastop zborov navdušil, Facebook stran KS Šempas

Domovina je ljubezen je dolgoletna, že tradicionalna prireditev v Šempasu pri Novi Gorici. Organizator, tamkajšnje kulturno prosvetno društvo (KPD) Lipa, želi tako krepiti domoljubje in ljubezen do slovenskega jezika in kulture nasploh, hkrati pa si prizadeva tudi za predstavitev kulturnega izročila različnih drugih narodov.

Tudi tokrat so pripravili vsebinsko bogato prireditev z otroškimi in odraslimi pevskimi zbori ter glasbeno spremljavo, na odru so se zavrteli plesalci folklorne, med nastopajočimi pa so se predstavila tudi društva rojakov iz Benečije, Porabja in Kvarnerja.

Program je povezovala Mojca Štrancar. Poleg domačega MePZ Lipa z zborovodkinjo Katko Bajec Mihelj so nastopili še otroški PZ 1. razreda OŠ Dobravlje, podružnične šole Skrilje pod vodstvom Tine Žagar, mladinski PZ OŠ Šempas z zborovodkinjo Mojco Maver Podbersič, MePZ Ivana Cankarja z Vrhniko pod vodstvom Lovra Gruma, PZ Rečan Aldo Klodič iz Čedad, ki ga vodi David Tomazetič, FS mladih Zveze Slovencev na Madžarskem z Gornjega Senika, ki jih vodi Gyöngyi Bajzek, MePZ KPD Bazovica pod vodstvom Vinka Badjuka ter KUD Anđeljs Jelšnica iz Niške Banje v Srbiji. Koncert se je zaključil s skupnim nastopom vseh zborov, dogodek pa je prinesel navezavo novih stikov in dogovorov za prihodnje. Več: Facebook stran Krajevne skupnosti (KS) Šempas. ■ Marjana Mirković

25. april, Hrvaški kulturni dom (HKD) na Sušaku

Stipe in Viki, 50 let skupnega delovanja

PS KPD Bazovica je na Reki organizirala razstavo z naslovom Stipe in Viki, 50 let skupnega delovanja. Legendarna in svetovno znana alpinista Stipe Božić (roj. 1948) in Viki Grošelj (roj. 1952) sta se dobro obiskanega dogodka tudi udeležila in pripravila izjemno zanimivo predavanje iz nekaterih svojih neverjetnih podvigov, obogateno s posnetki, ki jemljejo dih.

Razstavi, odprti v predverju HKD, je povezovalka Eva Ciglar – po uvodnem pozdravu vodje PS Darka Moharja, predsednice KPD Bazovica Jasmine Dlačić in direktorja Gornjesavskega muzeja Aljaža Pogačnika – mikrofona predala gostoma, ki sta se v tej dvorani, tudi tokrat polni do zadnjega kotička, skupaj in s prav tako zanimivo pripovedjo v organizaciji iste PS predstavila leta 2007 ob šestdesetletnici KPD Bazovica.

Oba sta tudi dobro uigrana predavatelja, slike in posnetke sta spremljala izmenjaje, strnjeno in duhovito začinjeno: spoznala sta se med služenjem vojaškega roka v Bovcu leta 1972, leto pozneje že skupaj plezala v Paklenici in se 1979 udeležila največje, 25-članske jugoslovanske odprave v Himalajo, pa leta 1981 v južno steno Lotseja, leta 1983 sodelovala v prvi hrvaški odpravi na osemstisočak, na Manaslu, tragičen za slovenskega alpinista Nejca Zaplotnika in člana splitskega društva Mosor Anteja Bučana, ki ju je zasul plaz. Njun verjetno najbolj tvegan vzponje bil leto pozneje na isto goro. Leta 1989 sta se na povabilo makedonskih alpinistov udeležila odprave na Everest in leta 1991 zadnje jugoslovanske odprave v Himalajo, na Kangčendzengo. Leta 1992 je bil Stipe Božić gost – in to je ostal tudi pozneje – v slovenski odpravi na Anapurno I in znova leta 1995, leta 1993 na K2 in leta 1996 na Everest. Leta 1997 sta bila v slovensko-hrvaški odpravi na Antarktiko, kjer je Viki Grošelj z Vinsona (4892 m) smučal z vrha. Z vzponom na zadnjega od sedmih najvišjih vrhov posameznih celin sta tako zaključila načrt *7 Summits*. V okviru mednarodnih odprav sta se leta 1999 od baze Borneo na arktičnem ledu zadnjih sto kilometrov poti do Severnega tečaja

Viki Grošelj in Stipe Božić, arhiv KPD Bazovica

podala na smučeh, leta 2003 pa v počastitev 50-letnice prvega vzpona na Everest v organizaciji Nepalske planinske zveze dosegla do tedaj neosvojeni vrh lepe gore Parilapča (Prestol bogov). Skupaj sta beležila več nadaljnjih podvigov, kot je vzpon na Ama Dablam leta 2005, sodelovala sta v odpravi na Pumori (2009) in Nanga Parbat (2011), se leta 2017 povzpela na Mera Peak v okviru humanitarne akcije za popotresno pomoč Nepalcem itd. Leta 2022 sta, *prijatelja za vedno*, še vedno aktivna, pripravila sta omenjeno razstavo, pišeta svoje nove knjige, sodelujeta pri snemanju filmov in nadaljujeta humanitarno dejavnost.

Razstava je potujoča, postavil jo je Slovenski planinski muzej (SPM) iz Mojstrane, ki deluje v okviru Gornjesavskega muzeja na Jesenicah in s katerim že leta sodeluje tudi PS KPD Bazovica. Vodja projekta je kustosinja v SPM Saša Mesec, za slovensko javnost je bila razstava na ogled januarja letos, aprila pa je prispela na Hrvaško, najprej v Čakovec, zatem v Karlovec in na Reko. Razstavo spremlja zelo lepo oblikovan in vsebinsko bogat katalog v slovenskem, hrvaškem in angleškem jeziku, z besedilom in izborom fotografij obeh alpinistov. Ker sta poleg več drugih in uspešnih dejavnosti tudi dobra pisca, sta po predavanju v HKD obiskovalcem ponudila tudi nakup nekaterih njunih knjig po zelo sprejemljivi ceni, izkupiček pa bosta tudi tokrat podarila Nepalcu. Večer se je sklenil s krajšimi pogovori z navdušenimi obiskovalci, ki so v vrsti potrpežljivo čakali na podpis avtorjev ter jima izrekli iskrene čestitke in jima tudi v prihodnje zaželeli vso srečo.

Prijetno vzdušje na dogodku so lepo obogatili še člani glasbene skupine Mimo ritma: Zdenka Kallan Verbanac, Ivan Harej Harry, Teo Brusić in Luka Verbanac. ■ Marjana Mirković

Legendi predstavili le del svojih neverjetnih podvigov, arhiv KPD Bazovica

28. april, Galerija Zvonimir, Baška

Darko Mohar: *Dotaknuti nebo* – K zvezdam, predstavitev knjige

Dvojezična hrvaško-slovenska knjiga *Dotaknuti nebo* – K zvezdam Darka Moharja je po lanski predstavitvi v KPD Bazovica in letošnji v Buzetu naposled doživela javno srečanje z občinstvom tudi v Baški, mestecu, ki ima za avtorja poseben pomen. Tja se je preselil kot šestletni otrok iz rojstnega Prekmurja, prvič je videl morje in rajsko lepo baščansko plažo, in to je bila zanj ljubezen na prvi pogled. Vse do danes je z Baško in otokom ostal tesno povezan, in kot ga je novinar Mario Beganović lepo označil, je *človek morja in gorja*. Zato je Baški posvečenih veliko strani v knjigi, a avtorjeva stalnica je tudi njegova nenehna želja po povezovanju in krepitvi tudi čezmejnih stikov na področju planinstva in kulture. Tako so se v minulih desetletjih stkale številne vezi s podobno mislečimi, ki želijo spoznavati, ohranjati in promovirati krajevno dediščino tudi na Krku in v Sloveniji nasploh ter širše. Dobre stike na Krku je ob tej priložnosti v svojem nagovoru potrdila predsednica prizadevnega društva Sinjali iz Baške Branka Polonijo, na vsestranski pomen ohranjanja kulturne dediščine in narave pa je v svojih besedah na predstavitvi izpostavila tudi direktorica Turističnega društva Občine Baška Ivana Topić.

Vabilu na predstavitev sta se odzvala tudi gosta iz Slovenije: prvi bralec in redaktor knjige Borut Peršolja in avtor predgovora v knjigi Joža Andrej Mihelič, oba med drugim izvrstna poznavalca gorniške tematike, okoljevarstvenika in prekaljena gornika. S svojimi vtisi o knjigi in z zanimivim pogledom na knjigo sta tudi tokrat vsebinsko lepo popestrila program.

Potek dogodka je tudi tokrat pripravila in ga vodila Eva Ciglar, ki je na kratko predstavila dejavnost slovenskih društev na Hrvaškem in predvsem KPD Bazovica, oba sogovornika in posebej seveda Darka Moharja kot dolgoletnega prizadevnega in uspešnega vodjo PS v društvu. Spregovoril je o prvih korakih za nastanek knjige, ki se je z leti in vso razvejano dejavnostjo PS kar nekako tudi sama pisala, se zahvalil vsem sodelujočim pri nastajanju knjige, tudi navzočima gostoma iz Slovenije in av-

Še ena uspešna predstavitev, foto: Borut Mohar

torju predgovora v hrvaščini, starosti hrvaškega planinstva, izjemnemu dr. Željku Poljaku. Povedal je, da se v knjigi prepletajo tri ravni – spomini na njegovo življenjsko pot, ki ga je popeljala tudi v hribe, večletna povezanost s KPD Bazovica in dejavnost v PS ter doživljanje kraja, v katerem živimo.

K odličnemu ozračju in vedremu razpoloženju na dogodku so z glasbenim nastopom svoje prispevali tudi člani skupine Mimo ritma iz KPD Bazovica, njen umetniški vodja Ivan Harej – Harry, vokalna solistka Zdenka Kallan Verbanac in mladi glasbenik Luka Verbanac. Večer se je nadaljeval v prijetnem druženju in z vprašanji navzočih Darku Moharju, dobro znanemu tudi v kulturnih krogih v Baški, v katero se z vsem srcem še vedno rad in redno vrača. **Marjana Mirković, povzeto po zapisu Eve Ciglar**

Pesmi so donele še dolgo v večer, foto: Marjana Mirković

jencev, repertoar pa obsega slovenske ljudske, umetne, borbene in domoljubne pesmi. Sledil je nastop ŽePZ Prem, ki od leta 2007 združuje pevke s Prema, bistriškega in pivškega konca, zborovodja je Jelka Bajec Mikuletič. Pevke posebej rade zapojejo pesmi svoje sopevke in pesnice Danice Pardo. Tokrat so zapele belokranjsko ljudsko Igraj kolce ter Prem je vasica sanjava (Matjaž Vrh) in Nasmeh v očeh (Polona Čmer). Zatem je nastopil MePZ Portoroški zbor, ki ohranja predvsem krajevno pevsko tradicijo in ga od leta 2016 vodi Saša Prinčič. Zapeli so beneško ljudsko Petelinček je zapieu, rezijsko ljudsko Oj, gora ta Kaninova in belokranjsko ljudsko Jabolko rudeče. MoPZ Kraški dom z Repentabra pri Trstu ohranja predvsem dela iz slovenske ljudske zakladnice. Vseh petindvajset let ga vodi Vesna Guštin in je seveda nerazdružljivo povezan z znano krajevno prireditvijo, Kraško ohcetjo. Tokrat so zapeli pesmi O, da je roža moje srce (Zorko Prelovec), Na trgu (Dragotin Kette) in ljudsko Jaz pojdem na vas. Na koncu se je predstavila še moška vokalna skupina Kresnik iz Sežane. Vodi jo tenorist Miran Žitko, za seboj ima vrsto odmevnih nastopov, navdušili so tudi na Reki. Zapeli so Kraško jesen (Srečko Kosovel), Mama,

13. maj, Slovenski dom KPD Bazovica

Rože za mamo

V okviru velikonočnih delavnic in svojih prostočasnih dejavnosti so so najmlajši pod vodstvom učiteljice Andree Šlosar pripravljali tudi na nastop ob materinskem dnevu, ki se na Hrvaškem praznuje drugo nedeljo v maju.

Bolj ali manj stalna skupina otrok, ki zadnja leta večinoma redno obiskujejo njim namenjene prireditve v društvu, se je predstavila v soboto, na dan pred tem neformalnim praznikom. Navzoče v dvorani, polni do zadnjega sedeža, je v imenu društva pozdravila tajnica KPD Bazovica Sandra Grudenič in napovedala program, ki je bil s seznamom vseh nastopajočih na voljo tudi obiskovalcem. Otroci, že vajeni odra, so se posamično predstavili z igranjem na klavir (Ante Segulin Štambuk, Aria Hunjadi), flavto (Enia Hunjadi) in harmoniko (Andro Banković, Borna Banković) ter kot recitatoriki (Eni Šneler,

Piero me toca (Giuseppe de Marzi) in koroško narodno Katrca (solist Rok Tomšič). Polna dvorana je z odličnim odzivom znova pokazala, da so rojaki na Reki posebej željni slovenske pesmi, in vse nastopajoče hvaležno sprejela s toplim in zasluženim aplavzom, prenekateri pesmi pa se je pridružil tudi marsikdo od ganjenih obiskovalcev.

Na Hrvaškem je revija 15. aprila potekala tudi v Umagu, istega dne pa je v Jamljah nastopal MePZ SKD Triglav iz Splita, medtem ko sta sodelovala tudi zbora iz KPD Slovenski dom (SD) iz Zagreba: 5. marca MePZ SD v Gračišću in 23. aprila MePZ A. M. Slomšek v Križu. **Marjana Mirković**

ŽePZ Prem in MoVS Kresnik, foto: Marjana Mirković

Enea Hunjadi), vokalni solistki (Petra Robotić, Ana Čargonja), baletka (Cinta Segulin Štambuk) in plesalka (Enea Hunjadi). Nazadnje so v zboru Pikapolonice (Dorian Bucci, sestrice Aria in Enea Hunjadi, Sofia Juričić, Adora Mustić, Petra Robotić, Ante Segulin Štambuk, Andro Leon Stipetić, Gabriel Šarić, Tin Šćulac in Eni Šneler) skupaj zapeli še pesmico Ko si srečen, ob glasbeni spremljavi Ivana Hareja – Harryja na kitari.

Navzoči starši, sestrice in bratci, babice in dedki ter drugo sorodstvo in prijatelji, vsi so z velikim aplavzom nagradili nastopajoče, ki so ob koncu svoje mame razveselili še s priložnostnimi darilci, izdelanimi med aprilskimi delavnicami.

Marjana Mirković

Najmlajši podarili še en pristrčen nastop, arhiv KPD Bazovica

6. maj, Slovenski dom KPD Bazovica

Primorska poje 2023: Naj gre pesem med ljudi!

Revija *Primorska poje* je po več letih znova gostovala tudi v KPD Bazovica na Reki. Prvi koncerti v tem okviru na Hrvaškem segajo v leto 2003, MePZ KPD Bazovica pa je na reviji prvič nastopil leta 1974. Koordinator kulturnih dejavnosti v KPD Bazovica Vitomir Vitaz je v imenu društva vsem nastopajočim zaželel dobrodošlico, na kratko spregovoril o tem priljubljenem pevskem srečanju in predstavil posamezne gostujoče zборе. O reviji in izjemnem odzivu, ki združuje tisoče nastopajočih iz Slovenije, Italije, Avstrije, Madžarske in Hrvaške, letos tudi iz Francije, pa je več povedala predsednica Zveze pevskih zborov Primorske Janja Konestabo.

Prvi so nastopili pevci MoPZ Delfin iz Izole in pod vodstvom Maje Cetin zapeli slovensko ljudsko Pleničke je prala, Glejte, že sonce zahaja (A. M. Slomšek) in primorsko ljudsko Barčica. Zbor od leta 2010 deluje v okviru tamkajšnjega društva upoko-

4. marec: Ob 8. marcu na Grad Grobnik

Grad Grobnik zanimiv izbor, foto: Darko Mohar

12. in 19. marec: Krk za člane in prijatelje

Z obeh izletov, arhiv PS

Tradicionalni marčevski izlet je zelo priljubljen med člani prijateljskih društev iz Slovenije. Zadnja leta se na tem pohodu zbere več kot dvesto planincev. Zato so se letos odločili, da izpeljejo pohod v dveh skupinah.

12. marca je vodja skupino popeljal skozi tiho in romantično zgornjo dolino Vele Rike, edine stalno tekoče vode na vseh jadranskih otokih. Teče skozi dolino Baške in ima lepo plažo v tem krškem turističnem mestecu, naprej proti Malem Hlamu, vrhu, ki je zaradi osamele lege eden lepših razglednikov na otoku. Izleta se je udeležilo štirideset tržaških planincev in članov

Cvetković, članico, preminulo pred tremi leti. Sledil je ogled frankopanskega kaštela v Gradu Grobniku s spoznanjem, da bo treba ta biser v prihodnosti čim večkrat pokazati gostom, ki obiskujejo KPD Bazovica.

Še en biser na tem območju leži skrit v sredozemski makiji. Nekaj sto metrov od gospodarskega posestva in mlekarne Frankulin s pridelavo odličnega sira leži opuščena, v gozdu skrita vas Matelci, za katero ni mogoče dobiti podatkov, kakšna sta bila njuna življenje in smrt. Škoda, da ta biser na zelo lepem koncu ni urejen za obisk.

Druženje v Slovenskem domu ob že tradicionalnih vrtnicah, ki jih podarijo članicam, in glasbi mladih članov FS so zaokrožili prelep dan! **Darko Mohar**

PS, ki so uživali v tišini, razgledih in krškem krasu. Ogledali so si izvir potoka in velik, zelo star hrast. Vodič je marsikaj povedal o kraju, skozi katerega so hodili. Obiskali so jih celo radovedni beloglavi jastrebi. Izlet so zaključili s kosilom v Vrbniku in z razgledom tega edinstvenega mesteca na otoku.

Teden dni pozneje pa čisto drugačna slika! Trije avtobusi in okrog sto petdeset članov PD RTV Ljubljana, PD Postojna, PD Snežnik iz Ilirske Bistrice in gostitelji iz PS KPD Bazovica. Izlet sta vodila Andrej Grlica in Damjan Pipan, aktivna vodnika PS. Pomagali so jima tudi vodniki posameznih društev, predvsem Vladimir Dekleva iz Ilirske Bistrice. Tolikšna množica ni zanimala beloglavih jastrebcev, so kar ostali v svojih gnezdih. Tudi starega hrasta ni bilo moč pogledati, prav tako niso videli izvira. Kljub nekaterim težavam se je vse srečno izteklo, gosti so si po končani turi privoščili sprehod ob morju v Punatu, drugi so si ogledali Vrbnik.

V takšni množici je seveda stik vodnikov z udeleženci zelo težko navezati, spoznavanje novih prijateljev in druženje sta v glavnem nemogoča, tako da bo treba za naslednje leto premisliti, kako tradicionalen in priljubljen izlet spraviti v okvir, lažji za organizacijo. Verjamemo, da bo pohod naslednje leto spet odlično pripravljen. **Darko Mohar**

2. april: V spomin na pokojne člane pohod v Grižane v Vinodolski dolini

V lepem in sončnem jutru smo se zbrali na pokopališču v Grižanah in se poklonili spominu na Jasno in Iva Marušića, ki skupaj počivata na pokopališču pod griškimi stenami. Jasna nas je zapustila pred desetimi leti, Ivo lani. Spomini se niso ustavili samo pri njiju, spomnili smo se tudi več drugih članov, ki so se preselili v lepe spomine, kot so Janko Rizman, Nataša Roviš, Tolja Hromin, Emilija Cvetković, Mladen Fratar in Milica Pejović. Vsi so vgradili vsaj delček sebe v PS in v vse nas. V prihodnje jim bo zato vsako leto na začetku aprila posvečen poseben dan, izlet kot poklon v spomin nanje, imenovan Dan spominov. Dan, ko bodo skupaj z nami znova na planinskih poteh.

Tokrat so z nami hodili po poti, imenovani Steza kamnitih stopnic (*Staza kamenih stupi*). Pot, zgrajena v preteklih stoletjih, je povezovala primorske vasice z naselji v notranjosti, v Gorskem kotarju, kamor so kmetje z vinodolskega območja nosili pridelke, kot so grozdje, fige, češnje, pa tudi sol, ter jih tam menjali za krompir, fižol in žito. Strma pot z več kot tisoč tristo sto-

pniciami, vklesanimi tudi v skale, je naporna, a zelo privlačna. Za planinstvo in turizem je malce dodelana, tako da s krajšimi feratami omogoča obisk Karlovih jam, spodnje in zgornje, pa tudi osamelega skalnatega vršiča Babin kuk. Razgledi na vse strani so nepozabni, proti severu in vzhodu na gozdnate vrhove Gorskega kotarja ter lepa razglednika Zebar in Kozak, na drugo stran pa na morske širine med Učko in Velebitom z vsemi otoki.

Razdeljeni v tri skupine smo do konca izleta vsi člani PS lahko uživali v tem enkratnem kraju, stiku morja in številnih sladkovodnih potokov, stiku skope zemlje in v nebo štrlečih skal, stiku ostrega krasa in zelenih gozdov, stiku frankopanske in druge zgodovine s sodobnimi turističnimi tokovi. Kmalu se spet vrne in to lepoto pokažemo tudi svojim prijateljem. **Darko Mohar**

Pred kaštelom Grižane, foto: Milan Grlica

16. april: Srečanje dragih prijateljev na Prijateljstvu brez meje, Devin in Kras

Letošnje srečanje Prijateljstvo brez meje sta s skupnimi močmi organizirala PS smučarskega kluba Devin in Slovensko planinsko društvo Trst. V središču Nabrežine se je zbralo več kot sto dvajset tržaških planincev in članov PD Snežnik iz Ilirske Bistrice in PS Bazovica. Radost ponovnega srečanja je bila vidna na vsakem koraku. Po krajšem uvodu je Marinka Pertot povedla skupino A proti kraškemu robu, Franc Starec pa skupino B proti bližnji vasi Križ, kjer so si ogledali ribiški muzej, ki hrani del zgodovine teh krajev visoko nad morjem, a tako povezanih z njim.

Medtem je skupina A uživala v krasnih razgledih proti Trstu na eni strani ter na gradeški laguni in izlivu Soče v morje na

drugi. V daljavi so dogajanje spremljali zasnežene Julijske Alpe in Dolomiti. Ob strokovnem Marinkinem vodenju so udeleženci veliko izvedeli o kraju na stičišču Mediterana, Krasa in Padske nižine. Ogledali so si tudi kamnolom Cava Romana, ki tod stoji še iz antičnih časov. Sledil je sprehod po Krasu proti vasi Slivno in griču Gradec, na katerem segajo sledi človekova življenja v bronasto dobo.

V Slivnem sta se obe skupini združili, srečanje pa se je nadaljevalo na sedežu Smučarskega kluba Devin, lični stavbi s prelepim dvoriščem in zelo gostoljubnimi domačini. Posebno zadovoljstvo je prinesel prihod staroste planincev iz Devina Frančka Briščaka, enega od ustanoviteljev tega srečanja. Letos žal ni bilo Viktorja Stoparja iz vasi Bazovica, opravičil se je zaradi bolezni. Ob zvokih treh harmonik so se planinci kljub nekoliko mrzlemu in oblačnemu vremenu družili do poznih popoldanskih ur in končali srečanje z dogovorom, da se naslednje leto srečajo pri Ilirski Bistrici v organizaciji PD Snežnik. **Darko Mohar**

Dobro obiskano srečanje, arhiv PS

7. maj: Lepo je v Čičariji: Ostrič in Novačka jama

Ko se človek vozi od Pasjaka proti Kozini, ne more z leve strani videti verige hribov, v kateri skoraj na koncu poti izstopa Slavnik. Ne more videti lepote teh hribov in skritih vasic, ki živijo svoje tiho in mirno življenje.

Priljubljen planinec z vzdevkom Fičo je predlagal izlet na 1056 metrov visok Ostrič – Žabnik kot del planinske poti *Smo Čiči in*

Na Ostriču, foto: Darko Mohar

Brčini – jušto na konfini, ki jo je pripravil PD Slavnik iz Kozine. Pot se začne v zaselku Zagrad, od koder se je treba povzpeti kakšnih tristo metrov do travnatega vrha z izrednimi razgledi proti Žbevnici, Učki in v notranjost na Brkine. Sončen pomladni dan, veliko cvetja, predvsem veliko narcis, manjša družba članov PS Bazovica in PD Opatija. No, to je bil samo prvi del izleta. Nadaljevalo se je s prestopom državne meje po makadamski cesti, ki pelje v istrske Vodice, naprej proti Danam, pred katerimi je treba zaviti na gozdno pot. Do Novačke jame je bilo treba prehoditi kar nekaj kilometrov, ampak je bilo vredno. Presenetljivo velik obseg jame, sledi človekovega bivanja v njej in pozneje spomladansko odeti čičarijski gozdovi. Na koncu še analiza ture v Žejanah in lep dan se je iztekkel. ■ Darko Mohar

Smo Čiči in Brčini jušto na konfini

Vodja PS KPD Bazovica Darko Mohar je prejel prijazno in zanimivo sporočilo, v katerem ga predsednik PD Slavnik iz Kozine Vojko Dobrila obvešča, da so v društvu ob 20-letnici delovanja in 25-letnici organiziranega planinstva izdali dnevnik z naslovom *Smo Čiči in Brčini jušto na konfini*. Vsebuje šestnajst vrhov (točk), ki se nahajajo v njihovi občini Hrpelje - Kozina – to publikacija tudi lepo predstavlja – ali na mejnem območju s sosednjimi občinami. Vojko Dobrila je tudi uredil zanimivo besedilo in je z Brankom Bratožem njegov soavtor.

Datoteko z vrhovi in celotno vsebino dnevnika z zemljevidom in vsebino, dobrodošlo tudi za marsikaterega pohodnika ali planinca z reške strani, je na svoji Facebook strani objavil PD Slavnik: <https://www.facebook.com/groups/491997067517121/> ■ Marjana Mirković

30. marec, Planica

Svetovni pokal v smučarskih skokih

Minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Matej Arčon je na prvem dnevu Svetovnega pokala v smučarskih skokih v Planici pozdravil blizu štiristo otrok in mladostnikov, ki so se na njegovo pobudo zbrali pod Poncami. Večina otrok je prvič gledala skoke v živo in je tako postala del tradicionalnega četrtkovnega dogajanja pod velikanko, ko se razlegata otroški smeh in veselje v navijaškem vzdušju. Dogodku so se tokrat prvič pridružili tudi mladi rojaki iz vseh štirih narodnih skupnosti sosednjih držav Slovenije, Avstrije, Italije, Madžarske in Hrvaške.

Navijaško obarvan dan je Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu pripravil v sodelovanju s Smučarsko zvezo Slovenije in slovenskimi krovnimi (športnimi) organizacijami: Slovensko športno zvezo iz Avstrije, Združenjem slovenskih športnih društev v Italiji, Zvezo Slovencev na Madžarskem in Zvezo slovenskih društev na Hrvaškem. Planico so tega dne med drugimi obiskali tudi učenci, ki obiskujejo pouk slovenščine v dveh šolah na Hrvaškem: 15-članska skupina z OŠ Dr. Andrija Mohorovičič v Matuljih in 16-članska z OŠ Milana Langa v Bregani. Vodili sta jih učiteljici Lidija Mugoša – Ivica in Lidija Vučajnk Škrobot s spremstvom.

Učenci iz Matuljev so bili nad izletom izjemno navdušeni, uživali so v dogodku, koncertu in tudi kepanju na skromnih krpah snega na smučišču, pozneje tudi na sprehodu po Kranjski Gori, nič manj tudi na poti domov, ko sta jih v avtobusu v vedrem razpoloženju ves čas spremljala pesem in celo ples, kot se je med drugim pohvalila Lidija Mugoša – Ivica. ■ Marjana Mirković

Organizator pripravil zanimiv program, foto: Lidija Mugoša - Ivica

Pomlad v Čičariji, foto: Darko Mohar

Prhi in potice

Velikonočni prazniki so prišli.
Za nami je tistih štirideset dni,
ko bi morali vzorni biti,
manj jesti in ne alkohola piti.

Za praznike smo priskrbeli
vse, kar bi na mizi radi imeli.
Domače šunke in orehove potice,
redkvice, hren in lepe pisanice.

Veliko noč naj bi družinsko obhajali,
otroci k staršem na obisk prihajali.
Ali pa starše povabili na kosilo
hvaležni otroci, zelo lepo bi bilo.

Kakor koli, bodimo dobri in veseli,
da bi čim lepše praznike imeli.
Velika noč je samo enkrat na leto,
krščanski je praznik, praznujmo ga lepo.

■ Marija Šenk, 11. aprila 2023

Foto: Darko Mohar

8. marec, Kampor, Rab

Spominski park Kampor čaka obnovo

Na pobudo veleposlaništva RS v RH je na Rabu potekal sestanek predstavnikov Uprave RS za vojaško dediščino in Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije s predstavniki mestne občine Rab ter hrvaških ministrstev za kulturo in veterane. Srečanje sodi v okvir načrtovane obnove tamkajšnjega spominskega parka Kampor v spomin na žrtve zloglasnega italijanskega fašističnega koncentracijskega taborišča, v katerem je bilo internirano prebivalstvo v glavnem iz takratne Ljubljanske in Reške pokrajine, največ s Čabranskega, ob njih pa tudi judje. Število umrlih je, kot navaja www.documenta.hr, sklicujoč se na znanstvene podatke, najmanj 1.500 interniranih, tudi otrok. Natančno število do danes ni znano, vsekakor pa jih je več kot 1.009, kolikor je žrtev, pokopanih na pokopališču v Kamporju.

V letu 2023 bo obeležena osemdeseta obletnica zaprtja taborišča, začetek obnove pa bi sovpadal tudi z obeležitvi tridesete obletnice smrti Edvarda Ravni-

karja (1907–1993), znanega slovenskega arhitekta, ki je projektiral Spominski park s pokopališčem, zgrajen leta 1953 na območju nekdanjega taborišča. Vlada RS je leto 2023 razglasila za leto arhitekta Edvarda Ravnikarja.

Obnovo spominskega parka in vojnega grobišča Kampor je v svoj letošnji program varstva vojnih grobišč uvrstila Uprava RS za vojaško dediščino pri ministrstvu za obrambo. Ocenjena vrednost del je predvidoma 200.000 evrov. Več: www.vlada.si.

■ Marjana Mirković

Seznam žrtev še nedokončan, <http://www.arhinfo.si>

13. april

Svet za narodne manjšine RH

Svet za narodne manjšine RH se je sešel na 102. seji, obenem zadnji v tej sestavi. Na dnevnem redu sta bila med drugim poročilo o porabi proračunskih sredstev za leto 2022 in sklep o razporeditvi sredstev za potrebe narodnih manjšin za letos. V ta namen je v proračunu zagotovljenih 7.764.846 evrov za programe kulturne avtonomije s področja informiranja in založništva, ljubiteljske kulture ter programe po dvostranskih sporazumih.

Kot v aprilski številki piše glasilo Manjšinski forum (*Manjšinski forum*), je dosedANJI predsednik Sveta za narodne manjšine RH Aleksandar Tolnauer 19. aprila zaradi upokojitve zaključil svoj peti mandat na tej dolžnosti. Vlada RH ga je prvič imenovala leta 2003, ko je bilo po Ustavnem zakonu o pravicah narodnih manjšin to krovno telo vzpostavljeno, njegov član od vsega začetka pa je bil tudi predsednik KPD Slovenski dom iz Zagreba in tamkajšnjega slovenskega

manjšinskega sveta Darko Šonc. Vlada RH po letošnjem pozivu za člane Sveta za narodne manjšine do zaključka te številke Sopotij novih članov še ni imenovala.

Manjšinski forum med drugim na zadnjih petih straneh objavlja tudi priložo Priročnik za narodne manjšine s koristnimi informacijami za nove člane svetov. Več: <http://savjet.nacionalne-manjine.info>. ■ Marjana Mirković

Z zadnje seje v dosedANJI sestavi, foto: www.savjet.nacionalne-manjine.info

Na Brionih tudi Plečnika (še) skrivajo

Pozdravljeni, takoj po objavi moje zadnje kolumne, v kateri sem vam vrgla rokavico – pobudo za čezmejni pohod z ene ali druge strani, se je oglasil gospod z vaše strani s pobudo o obnovitvi planinske pohodne poti Snežnik–Snježnik. Ali pa Snježnik–Snežnik, kakor vam ljubše. In glej ga šmenta! Kličem predsednico PD Snežnik Anamarijo, ki mi gladko pove, da sta PD Snežnik in PD Platak markacije že skoraj v celoti obnovila in da me vabi na prvi pohod – spet brez meje – v juliju. A ni to lepo?!

Pred nekaj dnevi sem bila prvič na Brionih. Zdelo se mi je, kot da sem bila *spet* na Brionih, tako vse nekam znano se mi je zdelo. Verjetno zaradi družinskih fotografij ostalih članov moje primarne družine, ki je obiskala otok, pa tudi drugih, časopisnih podob in televizijskih posnetkov.

Naj vam kar povem, da s svojim kolesom na barko v Fažani ne morete oziroma je cena za prevoz koles tako visoka, da uspešno preprečuje vkrcanje koles. A kolo si lahko za majhen denar izposodite na otoku in ga z njim vsega prekosarite. No, ja, nič "vsega". Le tisti del, ki vam ga dovolijo. Vse bele vile in dvorci so še vedno ograjeni, s kamerami na ograjah. Lahko pa si ogledate lame, zebre, noje in jelene, pa rimske ostaline itd. Res je lepo, lepo kot marsikje drugje na vaši obali. Če mene vprašate.

Dekle na informacijski točki smo že ob prihodu vprašali, ali nam lahko pove, kje stoji Plečnikov paviljon. Nič ni vedela, po čem jo sprašujemo,

se je pa trudila guglati in nam kazala razne kipe in skulpture v parkih. Paviljon, darilo Titu, je bil zadnje del našega najbolj znane arhitekta Jožeta Plečnika, ki je med drugim zgradil ljubljansko Tromostovje in tržnico, še prej pa projektiral na Dunaju, gradil na praških Hradčanih itd. Tudi kolesarjenje po vsem otoku ni dalo zelenega rezultata. Paviljona nikjer.

Ob vračilu koles smo naleteli na prijaznega možakarja z emblemom NP Brioni na prsih, ki spet ni ničesar vedel o Plečnikovem paviljonu, rekel pa je, ko sva mu opisovala Plečnikovo ustvarjanje, da je Ljubljana *najugodniji grad na svijetu*. Pojasnjeval nam je, da se vlada pripravlja, da bi zaprte vile odprla za ogled javnosti, in povedal, da tudi zaposleni v parku marsičesa na otoku sploh še niso videli, saj tudi o paviljonu ni ničesar vedel. A ga je zelo zanimalo, kaj je s tem, kje to stoji. Paviljon smo mu pokazali na Googlu, nato pa je kar poklical direktorja. Izvedeli smo, da paviljon stoji v zaprtem območju bele vile. "No, vidite, kako slabo nas, vodnike, izobrazijo," je samokritično pripomnil vodnik in nam za najem koles zaračunal polovično ceno. Ker da smo ga naučili nečesa novega, je rekel.

Bili smo res prijetno presenečeni in obljubili, da se vrnemo, ko bodo tudi na Brionih (kot na naši meji) odstranjene ograje. Z veseljem pa smo v suvenirnici kupili knjigo, ki jo je o dogajanju na Brionih po vojni napisal nekdanji na Brionih zaposlen (pa še prej z Brionov neprostovoljno izseljen) Vojmir Vuksanović, in zaslutili tedanji svet ljudi, ki so služili privilegirancem v zaprtih območjih. Kar je zagotovo bolj zanimivo kot razkošje belih vil.

In hej, ponovno sem se to pomlad vrnila pred televizijo. Po zaslugi programa HTV, 1. program. Odlične dokumentarne oddaje de-

lajo ti vaši avtorji. Gledam jih ob pone-deljkah in tudi ob torkih. Moderne, aktualne vsebine, na primer mladih, ki se naselijo na podeželju in pridelujejo hrano. Poslušam njihove zanimive zgodbe, gledam tehnično lepo in barvito posnete oddaje. Ampak pred televizijo me je dejansko vrnila nadaljevalka Područje bez signala režiserja Daliborja Matanića. Bravo! Odlična! Ko sem si šla ogledat nov Muzej Grada Rijeka (bravo, odličen je!), sem nato našla še knjigo avtorja Roberta Perišića (menda še edino po ceni, ki jo je obdržala, še preden ste vstopili v evro-območje, vse ostale knjige, se mi zdi, so dobile zelo "evropske" cene), po kateri je nanizanka nastala. Uživam v njej. Neverjetno, kako znajo nekateri ljudje dobro pisati! Ne morem se odločiti, kaj mi je bolj všeč, film ali knjiga. Oboje!

Vsak večer je na vaši HTV gotovo kaj takega, kar vsaj dolgočasno ni (četudi *Milijunaš*), na naši televiziji pa je prejšnja oblast, ki v tem javnem zavodu še vedno maha z repom, uspela program tako zbanalizirati, da je postal večinoma negledljiv (s častnimi izjemami novinarskih stvaritev in kakšnega tujega (francoskega) dokumentarca).

No, in prav danes je naša slepa kura zrno našla: francoski dokumentarec, v katerem smo izvedeli, da je vedno tako zelo iznajdljiv "kapital" iz nuklearke plutonij zlival kar v Loaro in da se tamkajšnji prebivalci borijo za to, da bi reka lahko postala pravna oseba. Če bi to postala, bi lahko imela svojo skupščino in svoje odvetnike. V 19. stoletju podjetja niso bile pravne osebe. To, da bi dobila pravno subjektiviteto, je bila zelo čudna, težko prebijačo se ideja, saj niso bila živa, niso se mogla braniti... Danes nam je podjetništvo, še kako živo, marsikje toliko zraslo čez glavo, da smo ljudje za Zemljo postali prava nadloga. Zakaj ne bi gozdovom in rekam priznali statusa pravne osebe, mi pa bi se zanje borili?

No, ampak večeri postajajo dolgi in za televizijo skoraj ni več časa. Kako sedeti pred televizijo, ko pa je zunaj še vedno sončen dan ali pa tako krasen večer? Bolje je oditi na večerni sprehod in med ljudi. Ali pa vsaj med rože na bujnih vrtovih. Čez vikend pa si obuti gojzarje in jo mah-niti s Snežnika skozi gozdne katedrale na Snježnik.

■ Dragica Jaksetić
dragicajaksetic@gmail.com

Lidija Mugoša – Ivica: "Vse, česar se lotim, delam z vsem srcem!"

Lidija Mugoša – Ivica je od lanske jeseni nova učiteljica slovenščine v OŠ Dr. Andrija Mohorovičić v Matuljih in PŠ v Jušičih. Zelo simpatična, zgovorna in odprta Kraševka izhaja iz Sežane, kjer je odrasla, na Kvarnerju pa živi že več kot trideset let. Sem jo je pripeljala najprej želja po študiju v Iki in zatem družina. Diplomata ekonomistke s področja hotelirstva in turizma ji v času, ko na Hrvaškem zaradi vojnih razmer ni bilo gostov, ni ponujala možnosti za zaposlitev. Ukvarjati se je začela z različnim delom, od družinskega podjetja do prevajalstva in bila med drugim tudi sodna tolmačka za slovenski jezik. Zadnja leta je bila zaposlena v tujem podjetju, ki je zaradi spleta okoliščin avgusta lani odšlo v stečaj in ko so jo iz ZSDH povabili k sodelovanju, je takoj privolila: "Nisem imela pojma, v kaj se spuščam, otroke imam pač rada in dlje od tega nisem preveč razmišljala, misleč, se bom že znašla, čeprav nimam pedagoške izobrazbe in sem tako imenovana *nestrokovna namestnica*. Upala sem pač, da zadostujejo izkušnje domače vzgoje dveh otrok, danes odraslih in uspešnih oseb, in tudi vodniška dejavnost pri tabornikih," se nasmeje. "Sploh nisem imela pojma, s čim vse se bom morala srečevati, izzivov ni malo in iz dneva v dan prihajajo novi. Nimam sicer povratne strokovne informacije o tem, kako dobro ali slabo delam, toda za zdaj mi je, in kot vse kaže, tudi učencem, kljub vsemu še vedno zabavno in zanimivo!"

Na matuljski šoli poteka pouk slovenščine po modelu C oziroma ga kot izbirni in ocenjevani predmet obiskuje dvainpetdeset učencev in v Jušičih štirje učenci. "Prvo polletje v Matuljih je bilo resnično naporno, v eni skupini sem imela kar sedemintrideset otrok! Zdržali smo, za drugo polletje pa je pristojno ministrstvo na srečo odobrilo dodatne ure in je lažje. Ne-

rodno je, ker je naša blok ura uvrščena na konec urnika in so otroci, predvsem mlajši, že nekoliko utrujeni." Kot poudarja, je po njenem mnenju za učenje jezika najpomembnejši govor: "Zlasti to velja za prvošolce, pa tudi ostale razrede, ker jezik mora priti "v uho", morajo te slišati. Če bi sama odločala, za osnovnošolski izbirni predmet vsaj do 4. razreda sploh ne bi uporabljala knjig, bi samo govorila in menim, da bi si otroci več zapomnili. Ko se naučiš govoriti, se lažje naučiš tudi pisati. Trudim se, da vse, kar pišemo, sama ali učenci, beremo na glas. Treba je čim več govoriti. Zato ni čudno, da ob četrtkih zvečer po pouku z najmlajšimi ostajam brez glasu, haha!" Dodaja, da je določena težava pri pouku tudi sočasno poučevanje dveh skupin učencev, ki delajo z različnimi učbeniki, pa je težko usklajevati obe skupini in tempo posameznikov v vsaki izmed njih. "Ne morem delati oziroma se pogovarjati z vsemi hkrati, a če si tiho in pišeš, to pač ni učenje jezika!" Pri tem posebej pohvali učbenik in zgoščenko za najmlajše Poigrajmo se slovensko avtoric Tatjane Vučajnk, Barbare Upale in Mateje Kelner, darilo založnika, Zavoda RS za šolstvo.

Sogovornica, izjemno vedrega in pozitivno usmerjenega duha, ki se, kot pravi, ne more ujeziti, je kljub številnim obveznostim v družinskem podjetju in pri pouku za učence polna načrtov: "S skupino pet-

Lidija Mugoša – Ivica, osebni arhiv

najstih učencev višjih razredov smo bili na izletu v Planici in se sprehodili po Kranjski Gori, kar je bilo nekaj izrednega in smo vsi zelo uživali. Na izletu ob koncu šolskega leta bomo junija obiskali Kobilarno Lipica in prepričana sem, da bo bogat program s srečanjem z lipicanci zanje nepozabno doživetje. V želji navezati stike s šolo v Sloveniji in z vrstniki je predvideno tudi srečanje v OŠ Srečka Kosovega v Sežani, in upam, da bo to preraslo v nadaljnje sodelovanje. Še en izziv pa je bil zame ob koncu lanskega leta: pripraviti z učenci krajši nastop na letnem srečanju rojakov, ki ga v Matuljih že več let organizira tamkajšnji svet slovenske narodne manjšine, ki je z dosedanjim predsednikom Robertom Bavčarjem tudi lani za to šolsko leto podprl naše delovanje. Potrudila sem se in za prireditev sama zasnovala besedilo, potek in scenografijo. Učenci so se z veseljem odzvali – odigrali in odpeli so predstavo, v katero sem vključila tudi več slovenskih pesmi, in veselim se, da bomo sodelovali tudi letos." Dodaja, da je hvaležna tudi za vso podporo krovne organizacije in KPD Bazovica.

In kaj učence pripelje k pouku slovenščine? "Nekatere so vpisali starši, drugi so sami prišli, nekateri so se pridružili celo naknadno, a zaradi bližine meje je Slovenija vsem precej blizu. Motivi so različni, le manjši del ima doma stik z jezikom oziroma narečjem, ki ga govori denimo babica, pa o predznanju ne moremo govoriti. Večina jih je slovenskih korenin, a se tega še ne zavedajo, ob določeni priložnosti pa povejo, da imajo stare starše ali druge bližnje sorodnike v Sloveniji in so tako ali drugače v stiku z jezikom. Pouk obiskujejo tudi učenci, vpisani prejšnja leta, in nekateri osmošolci že res dobro govorijo slovensko."

Na znanje vplivata predvsem motivacija in posluš za jezik nasploh, zanimanje je precejšnje, razlogov pa več: "Veseli me, ko opažam, da vse več ljudi prepozna pomen znanja slovenščine bodisi zaradi študija ali zaposlitve, ne le zaradi družinskih vezi. Zelo je pomembno, da se na tem našem območju jezik ohrani, in srčno upam, da k temu s svojim trudom vsaj malo prispevam tudi sama."

■ Marjana Mirković

Dragica Jaksetić

